

Hoge commissaris te Djakarta (Lamping) aan minister van Buitenlandse Zaken (Stikker), 21 december 1951

Mede bestemd voor Minuor. De dag van heden beloofde weinig goeds. De pers spoorde met verwijzing naar mijn besprekingen de Regering aan inzake de wapenkwestie het been stijf te houden en de Talisse op dezelfde wijze als de Blitar te behandelen. Weinig aanleiding tot optimisme gaf ook een, zonder dat wij werden ingelicht, gegeven order van de Havencommandant dat de Talisse zich hedenmiddag naar de boeien moest begeven, waar morgenochtend met prauwen de wapenen zouden worden gelost. Evenmin beviel mij de mededeling, dat mijn afspraak twee uur zou moeten worden uitgesteld, omdat Subardjo 'nog eerst een conferentie zou moeten hebben met de minister-president'. Subardjo begon zijn verontschuldigen aan te bieden over het 'misverstand' ten aanzien van het diner: het was de schuld van de Internuntius, die de zaak verkeerd had overgebracht. Ik antwoordde dat, gezien onze verhouding, de mij overgebrachte mededeling mij onverklaarbaar was geweest, maar mij juist daarom uitermate had gepraeoccupeerd. Ik stelde daartegenover de houding van de Nederlandse Minister en staatssecretarissen die desondanks de receptie van Djumhana hadden bijgewoond. Ik had geen enkel belang de zaak verder nog scherp te stellen. (in verband met het volgende punt) en stelde voor het incident gesloten te verklaren. Omdat hij zelf verder niet zei, vroeg ik hem hoe het nu met de Talisse stond. Subardjo wilde toen het gesprek op de Blitar brengen, maar ik zei dat de Talisse mij nog meer interesseerde. Hij zei dat dit een bijzonder pijnlijke geschiedenis was, want dat de publieke opinie de Regering onder zware pressie zette. Ik antwoordde dat hetzelfde voor ons gold, maar dat mijn Regering alles deed om verscherping te voorkomen, waarbij ik mededeling deed van de vierde en vijfde alinea van Uw telegram nr. 224. Daarentegen was bij mij wel eens de gedachte gerezen dat het de bedoeling van de RI was de zaak te forceren, hetgeen Subardjo ten stelligste ontkende. Subardjo zei verder, dat het jammer was, dat de Talisse Djakarta was binnengevaren, waardoor het incident was ontstaan. Ik antwoordde alles te hebben gedaan om binnenvaren te voorkomen, maar dat een tweetal, negen uren avant binnenkomst langs verschillende wegen via Indonesische stations verzonden, telegrammen met de opdracht om buiten de territoriale wateren te blijven, de Gezagvoerder niet hadden bereikt 'om bij onverklaarbare redenen'. Subardjo zei toen, dat hij van Suwirjo; had gehoord dat ik een minnelijke schikking nastreefde: wat had ik eigenlijk in gedachten? Ik deed toen het voorstel om aan de Talisse een laisser passer voor wapenen voor Nieuw-Guinea te geven. (Een koppeling met de Blitar leek mij in dit stadium ongewenst). Subardjo zei dat dit voorstel nauwelijks aanvaardbaar kon worden geacht, gezien het geweldige wantrouwen van het Indonesische volk tegenover gebeurtenissen 'in het Oosten'. Hij geloofde niet, dat hij dit ooit door het Kabinet aanvaard zou krijgen. Ik voelde dat dit voorstel geen kans had en achtte mij niet verantwoordelijk het hierbij voorlopig te laten en eerst in tweede instantie het verdergaand voorstel, waartoe ik gemachtigd ben, te doen. Ik wilde ieder uur verder uitstel met de mogelijkheid van nieuwe incidenten en van ongunstiger atmosfeer vermijden. Ik zei, dat deze zaak uitermate belangrijk was in verband met de principiële kant. Indien de Indonesische Regering volhield - in welk verband ik releveerde dat de motieven van de inbeslagname mij nog steeds niet bekend waren - zou dit indirect impliceren, dat de Indonesische Regering de instructies van Supomo principieel zou wijzigen, waarbij ik in herinnering bracht Subardjo's eigen verklaring tegenover mij dat inzake Nieuw-Guinea geen a priori standpunt zou worden ingenomen. Ik zei niet in te zien hoe mijn Regering de onderhandelingen dan zou kunnen beginnen, in welk geval het volle odium op de Indonesische Regering zou vallen. Ik verklaarde mij bereid tot het doen van een persoonlijk voorstel, dat ik aan mijn Regering wilde aanbevelen, waarbij ik het voorstel deed genoemd in Uw 223 sub A en sub B subsidiair. Ik merkte op, dat aanvaarding over en weer van dit voorstel dan tevens de kwestie

van de Blitar uit de weg zou ruimen. Wat zou de RI anders met die wapenen doen? Subardjo erkende hierop dat men moeilijk wapenen van een vreemde mogendheid kon confisceren. Subardjo vroeg of het niet mogelijk was te waarborgen, dat de wapenen naar Nederland zouden worden teruggevoerd: daarmee zou de zaak voor het Indonesische volk afgedaan kunnen zijn. Ik antwoordde dat dit wel ver ging en verklaarde mij alleen bereid mijn Regering voor te stellen dat zij zou garanderen dat de wapenen niet in Indonesië en ook niet in Nieuw-Guinea zouden worden gelost. Subardjo vroeg of ik officiële sanctie voor dit mijn voorstel van mijn Regering wilde vragen, waarna hij het aan de MP zou voorleggen. Ik antwoordde, dat Subardjo niet van mij kon vergen, dat ik de kans zou nemen, dat een dergelijk voorstel op mijn aanbeveling door de Nederlandse Regering zou worden afgeslagen. Ik wilde eerst zijn sanctie. Subardjo vond dit wel billijk en zou mij nog hedenmiddag antwoorden. Zojuist belt Subardjo mij om mij mee te delen, dat hij mij tot zijn spijt heden niet zal kunnen antwoorden, omdat de zaak morgenochtend door het Kabinet zal worden behandeld. Ik wees Subardjo nogmaals op het belang dat mijn voorstel (de wapenen van de Blitar en de Talisse landen in een thuisvarend schip met de waarborg dat lossing niet zal plaatsvinden in Indonesië noch in Nieuw-Guinea) door de RI zou worden aanvaard.

Kan ik mij gemachtigd achten terugzending der wapenen naar Nederland toe te zeggen als zulks onvermijdelijk blijkt om de zaak geregeld te krijgen? Ik raad ten sterkste aan nog heden (Vrijdag) deze machtiging aan mij te verzenden voor het geval dat daarmede de kwesties van de Blitar en de Talisse zouden kunnen worden geregeld. Ik denk hierbij nog niet eens aan de grote moeilijkheden welke ik voorzie van lossing van de wapens voor Nieuw-Guinea in tussenhavens en evenmin aan het feit, dat mijns inziens ons beroep op Barcelona nogal aanvechtbaar is. De overigens geringe kosten mogen hier mijns inziens geen rol spelen.